

ข่าวธนาคารแห่งประเทศไทย

สำนักผู้ว่าการ ธนาคารแห่งประเทศไทย โทร. ๒๘๒๖๖๔๘

ฉบับที่ 17/2540

เรื่อง สถิติการหักบัญชีระหว่างธนาคารในกรุงเทพมหานคร

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการปรับเปลี่ยนระบบการหักบัญชีเช็คระหว่างธนาคารจากระบบการหักบัญชีด้วยมือ เป็นการหักบัญชีเช็คในระบบอัตโนมัติ (ACS) และในที่สุดได้ปรับเปลี่ยนเป็นระบบการหักบัญชีเช็คด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ (ECS) มาตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม 2539 เป็นต้นมา

ระบบการหักบัญชีเช็คด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์คือ ระบบการหักบัญชีเช็คซึ่งใช้วิธีการที่กำหนดให้ธนาคารสมาชิกส่งข้อมูลเช็คที่จะส่งเรียกเก็บผ่านเครือข่ายสื่อสารไปยังศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประมวลและคัดแยกข้อมูลเช็ครวมทั้งคำนวณและชำระดุลการหักบัญชีระหว่างธนาคาร พร้อมทั้งส่งข้อมูลเช็ครับเข้าให้ธนาคารสมาชิกทางเครือข่ายสื่อสารไปดำเนินการตัดบัญชีลูกค้า สำหรับตัวเช็คจะถูกนำส่งให้ศูนย์หักบัญชีฯ ในช่วงเย็น เพื่อศูนย์หักบัญชีฯ อ่านและประมวลผลข้อมูลเช็คในช่วงกลางคืน และนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ธนาคารสมาชิกได้ส่งผ่านเครือข่ายสื่อสารในช่วงกลางวัน ทั้งนี้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ธนาคารต่าง ๆ ที่จะตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลเช็คที่ได้นำไปตัดบัญชีลูกค้า

เมื่อธนาคารสมาชิกได้รับตัวเช็คพร้อมทั้งรายงานต่าง ๆ ในช่วงเช้า จะต้องตรวจสอบความสมบูรณ์ของเช็ค ในกรณีที่ธนาคารสมาชิกต้องการคืนเช็คฉบับใดก็จะส่งข้อมูลเช็คคืนผ่านเครือข่ายสื่อสารไปยังศูนย์หักบัญชีฯ เพื่อประมวลผลและคัดแยกข้อมูลเช็คคืน พร้อมทั้งคำนวณและชำระดุลการหักบัญชีในรอบเช็คคืน และจัดส่งข้อมูลเช็คคืนรับเข้ากลับ ไปให้ธนาคารสมาชิกเพื่อนำไปปลดเคลียร์บัญชีลูกค้าต่อไป

ด้วยวิธีการรับ-ส่งข้อมูลเช็คทางอิเล็กทรอนิกส์ที่กล่าวมามีผลทำให้ธนาคารสมาชิกสามารถขยายเวลาการรับฝากเช็คจากลูกค้าได้นานขึ้น โดยหลายธนาคารเปิดรับฝากเช็คต่างธนาคารจนถึงเวลา 14.00 น. นอกจากนี้ ข้อมูลเช็คที่เข้ามาในระบบ ECS สามารถนำไปใช้ในระบบการหักบัญชีได้ทุกขั้นตอน คือ การคำนวณดุลการหักบัญชี การตัดบัญชีลูกค้า การคืนเช็ค และการปลดเคลียร์บัญชีผู้ฝากเช็ค ซึ่งมีผลในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบงานการหักบัญชีระหว่างธนาคารได้ระดับหนึ่ง ทั้งนี้ สำหรับการปลดเคลียร์บัญชีผู้ฝากเช็คนั้น เมื่อธนาคารปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับการใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มที่ ก็จะสามารถปลดเคลียร์ได้เร็วกว่าในปัจจุบัน นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยกำลังพิจารณามาตรการเสริมที่จะช่วยการปลดเคลียร์บัญชีผู้ฝากเช็คให้เร็วขึ้นอีกด้วย

การใช้การส่งข้อมูลเช็คในระบบ ECS ด้วยวิธี online โดยเฉพาะการหักบัญชีในรอบเช็คคืนทำให้สามารถรวบรวมข้อมูลสถิติปริมาณเช็คคืนได้เร็วขึ้นกว่าระบบเดิม โดยในไตรมาสสุดท้ายของปี 2539 มีปริมาณเช็คส่งแลกเปลี่ยนที่ศูนย์หักบัญชีอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 17,266,523 ฉบับ จำนวนเงินรวม 33,860,181 ล้านบาท และในระยะเวลาเดียวกันมีเช็คคืนทั้งสิ้น 988,774 ฉบับ จำนวนเงิน 160,333 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 5.73 และ 0.47 ของปริมาณเช็คและมูลค่าการส่งเช็คเรียกเก็บตามลำดับ และในเช็คคืนที่กล่าวว่าเป็นเช็คคืนเพราะไม่มีเงิน (เหตุผลข้อ 1 “เงินในบัญชีไม่พอจ่าย” ข้อ 2 “ไปรคติดกับผู้ส่งจ่าย” และข้อ 3 “ยังไม่มีการตกลงกับธนาคาร”) จำนวน 547,933 ฉบับ จำนวนเงิน 84,138 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.18 และ 0.25 ของจำนวนฉบับและจำนวนเงินของเช็ครับเข้า

สำหรับในปี 2540 ปริมาณเช็คคืนในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์มีแนวโน้มลดลง กล่าวคือ มูลค่าของเช็คคืนเมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งเช็คเรียกเก็บจะมีอัตราส่วนร้อยละ 0.40 และ 0.33 ตามลำดับ และในมูลค่าเช็คที่คืนทั้งหมดเป็นเช็คคืนเพราะไม่มีเงินคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.22 และ 0.17 ของจำนวนมูลค่าการส่งเช็คเรียกเก็บ ตามลำดับ

ฝ่ายระบบการชำระเงิน

20 มีนาคม 2540

สถิติเช็คคืนและเช็คคืนไม่มีเงินต่อเช็ครับเข้า
ระหว่างเดือนตุลาคม 2539 ถึง กุมภาพันธ์ 2540

หน่วย : ล้านบาท

เดือน	เช็ครับเข้า		เช็คคืน				เช็คคืนไม่มีเงิน			
	จำนวนฉบับ	จำนวนเงิน	จำนวนฉบับ	%	จำนวนเงิน	%	จำนวนฉบับ	%	จำนวนเงิน	%
ต.ค. 39	6,044,066	11,881,147	347,998	5.76%	56,263	0.47%	189,397	3.13%	28,168	0.24%
พ.ย. 39	5,460,623	11,223,462	315,578	5.78%	53,264	0.47%	177,307	3.25%	27,770	0.25%
ธ.ค. 39	5,761,834	10,755,572	325,198	5.64%	50,806	0.47%	181,229	3.15%	28,200	0.26%
รวม	17,266,523	33,860,181	988,774	5.73%	160,333	0.47%	547,933	3.18%	84,138	0.25%
ม.ค. 40	5,989,091	12,997,263	341,617	5.70%	51,521	0.40%	188,116	3.14%	25,667	0.22%
ก.พ. 40	5,165,238	14,391,239	286,988	5.56%	47,670	0.33%	158,770	3.07%	24,427	0.17%

หมายเหตุ : ข้อมูลจากระบบ ECS

ปริมาณเช็กรเรียกเก็บและเช็คคืน
เปรียบเทียบระหว่างปี 2538 และ 2539

หน่วย : ล้านบาท

	2538	2539	% (-)ลดลง
ปริมาณเช็กรเรียกเก็บ (ฉบับ)	70,414,436	70,786,604	0.53%
มูลค่า	68,077,252	120,740,736	77.36%
ปริมาณเช็คคืน (ฉบับ)	5,470,898	4,997,562	-8.65%
มูลค่า	627,620	721,685	14.99%
	เดือนธันวาคม 2538	เดือนธันวาคม 2539	%
ปริมาณเช็กรเรียกเก็บ (ฉบับ)	5,601,255	5,761,834	2.87%
มูลค่า	6,019,799	10,755,572	78.67%
ปริมาณเช็คคืน (ฉบับ)	452,875	325,198	-28.19%
มูลค่า	59,046	50,806	-13.96%